

MIRE FIGYELMEZTET AZ OLVASÓK HANGJA?

Hogyan használják az irodalom fegyverét a Magyar Pamutiparban?

»A MAGYAR PAMUTIPARBAN szégyen már, ha valaki nem olvas« — írtuk egy esztendővel ezelőtt. Munkatársunk akkoriban a legjobbakat tapasztalta a Magyar Pamutipar szakszervezeti könyvtárával kapcsolatban. Erre emlékezve, újból kilátogattunk Újpestre, s érdeklődéssel vizsgáltuk, hogy az elmúlt tizenkét hónap milyen változást, fejlődést hozott a könyvtár életében.

Már a külsőségek kiábrándítóan hatnak. A gyártelep közepén egy szürke, elhanyagolt külsejű, földszintes barakszerű épület a kultúrotthon s ebben egy csöppnyi, háromszor négyméteres szoba a könyvtár. A kultúrotthon előtt hatalmas faládák tömege hever, eltorlaszolja mind a kultúrotthon, mind a könyvtár bejáratát. Kis kézikocsikkal állandóan hozzák-viszik a ládákat, mert a kultúrotthon előtti térséget raktárnak használják.

Szó volt ugyan új, minden igényt kielégítő kultúrház építéséről, amelyben megfelelő helyet kap a könyvtár is, ez azonban egyelőre »függőben van«. Ugyanis a kormányprogram után a Magyar Pamutiparban a kultúrház építésére kiutalt kétfélmillió forintot más célra osztották be, majd mikor elég későn, november elején rájöttek arra, hogy az új kormányprogramot helytelenül értelmezték, már egyetlen építőipari tröszt sem vállalta el az építkezést. Csak nemrégén értették meg a Magyar Pamutipar vezetői, hogy az új kormányprogram nemcsak a dolgozók anyagi, hanem kulturális szükségletei fokozott kielégítését is célozza. Ezt mutatja az október második felében tartott pártbizottsági és üzemi bizottsági ülések lefolyása, amikor is a Magyar Pamutipar kultúrmunkáját vizsgálták meg, beleértve a könyvtár munkáját is. Az üzemi bizottsági ülésen Russai elvtársnő, a Textil- és Ruháipari Dolgozók Szakszervezete központjának kiküldöttje kijelentette, hogy »a kultúrotthon építésének elmaradását az új kormányprogram hozta magával, mert a kormány úgy látja, hogy pillanatnyilag nagyobb szükség van a lakásépítkezésre«. Már az is furcsa, hogy a szakszervezet küldötte ennyire félreértette a kormányprogramot, és még furcsább, hogy senki sem igyekezett megcáfolni ezt a téves és káros nézetet. Ami nem is csoda, hiszen lényegében ez

az álláspont uralkodott a pártbizottság ülésén is.

Meg kell azonban mondanunk, hogy a könyvtár felújításáról megfelelően gondoskodik az üzem: havonta három-ezer forintot juttatnak könyvtárfejlesztésre. A polcokon sorrendben könyvek garmadája, a polcok tetején is könyvek egymásra rakva, ezeknek már nem jutott megfelelő hely — akárcsak a könyvtár látogatóinak, hiszen hat ember már zsúfoltságot idéz elő.

Sűrűn jönnek az olvasók, férfiak és nők, fiatalok és idősebbek. »Mikszáthot kérek... Jókait... Gárdonyit... Móricz Zsigmondot... ifjúsági regényt... gyermekmesét...« — ezzel állítanak be legtöbben. A könyvtáros, Szűcs Julia szorgalmasan matat a polcokon, esetleg az asztal alatt, ahol az előjegyzett és leginkább keresett könyveket tartja. A könyvtáros asztala mellett a falon egy szürke füzet lóg, rajta tétova írással: »Kívánatjegyzék«, — ebbe írják egyes olvasók, hogy milyen könyveket szeretnének megkapni. A kért művek melletti vörös jelzés mutatja, hogy kívánságukat teljesítették.

Az első bejegyzés augusztus 4-i keltezésű: Tavi Árpád a fonó I-ből Makarenko: Új ember kovácsát, Pataki Gyula a Dekorációból pedig Dumas: Gróf Monte Christo-ját kérte. Ugyanakkor hárman is előjegyeztették Mikszáth Szelistyei asszonyok és Roger Martin du Gard Thibault-család című műveit. Ahogy múltak a napok, úgy szaporodtak a bejegyzések is. Sokan kérték Mikszáth: Fekete város, Szent Péter esernyője és Különös házasság című regényeit, s Dickens: Twist Olivérjét — bizonyára a mostanában játszott film hatására — Jókai: Fekete gyémántok, Aranyember, Rab Ráby című regényeit. Népszerű az »Operák könyve«, az olimpiai győzelmeinkről szóló »Tizenhat nap«, Gábor Andor »Doktor Senki« című regénye s Gárdonyi, Verne művei. Mai írónk közül csak Veres Péter, Illés Béla és Déry Tibor egy-egy, a múlttal foglalkozó műve található a kívánatjegyzéken. Máskülönbent ezt a jegyzéket kevesen veszik igénybe s már ezért sem mutatja az olvasók véleményét, csupán arról nyújt nagyon is vázlatos tájé-

koztatást, hogy többek között milyen könyvekből kellene több példány. Sokkal inkább rávilágít a helyzetre az, hogy bár a könyvtár kötetének nagy többsége szovjet és új magyar művekből áll, ezek a könyvtár forgalmának csupán 25–30 százalékát teszik.

AZ UNNEPI KÖNYVHÉTEN a kultúrházban Aczél Tamás Sztálin- és Kossuth-díjas író tartott előadást. Ez a vitává kerekedett előadás nagyon tanulságos volt, a Magyar Pamutipar dolgozói közül sokan hozzászóltak, s mint Aczél elvtárs az Irodalmi Ujságban meg is írta, »irodalmunk legegésőbb problémáiról« beszéltek. Például Herdi Antal művezető kifogásolta, hogy kevés az új magyar prózaíró, regényeikben nincs példamutató pozitív hős, s miért jobb a múltból szóló művek, mint a jelenről szólók. Bracsok Ilona DISZ-titkár kevésnek találta az ifjúsági regényeket, s megkérdezte, hogy írónk miért nem foglalkoznak a hatalmas békeműveket építő fiatalok életével. Mások jogosan kifogásolták, hogy egyes írónk elhallgatnak, ha már — valamelyik jelentősebb művükért — kitüntetések kaptak, vagy amikor már eléggé népszerűek és olvasottak.

Az irodalmi vita nem sok nyomot hagyott a gyár dolgozói között. Beszélni ugyan beszéltek róla, de a tanulságait nem használták fel. Továbbra is hiányzik az olvasók irodalmi nevelése, tájékoztatása, a könyvtárosok kizárólag a könyvcserre lebonyolítására szorítkoznak, holott akadna jócskán tennivaló. Az olvasók jelentős része — főként a nők — az úgynevezett »politikamentes« irodalomért rajong, régi szerelmes és kalandos regényeket kér. Ezt a »közhangulatot« Juszt Ferenc tisztviseelő, az irodaépületi műhely-könyvtár kezelője így fejezte ki: »Olvasóink nem szeretik a háborús regényeket, azt mondják, elég volt nekik a háborúból. Az a regény sem kell, amelyben a munkáról írnak, nálunk az olvasó kikapcsolódni, szórakozni akar, nem pedig még otthon is a mun-

Hatan vannak... zsúfolta a könyvtár

kával foglalkozni. No meg a kolhoz-regényeket sem kedvelik, minél több klasszikus és szerelmes regényt kérnek. Igyekszem olvasóim igényeit ki-elégíteni, de természetesen olyan új magyar és szovjet könyveket is ajánlok nekik, melyeket nem ismernek.

Juszt Ferenc kezeli a legnagyobb »műhely«-könyvtárat, háromszáz kötettel — legnagyobb részét új magyar és szovjet regénnyel — gazdálkodik s nemcsak az irodai dolgozókat szerkenti olvasásra, hanem az egyéb munkahe-lyen dolgozókat is, saját szavaival élve: »partizánkodik«. Ez helyes is, az viszont helytelen, hogy a könyvtárosok ennek az ú. n. »közhangulatnak« az úszálya kerülnék, s elhanyagolták az olvasók nevelését. Juszt Ferenc és a többi műhelykönyvtáros is legfeljebb addig megy el, hogy ha az olvasók által kért könyv nincs kéznél, más ajánl. Arra már nem szentel időt, hogy az olvasókat az ajánlott könyv értékeiről felvilágosítsa. Nem az a baj, hogy az olvasók túlnyomó többsége előszere-tettel kéri a magyar és nyugati klasz-szikusokat, hanem az, hogy a mai magy-ar és szovjet irodalom nagyfokú meg nem értésével találkozunk közöttük. Helyes, hogy az igények egyre nőnek, a dolgozók egyre jobb műveket sze-retnének olvasni, — az a helytelen, hogy az úgynevezett »igényesség« a megfelelő nevelőmunka hiányában va-lahogy félrecsúszott a polgári hangu-latú regények irányába. Ez még a mult öröksége, hiszen olvasóink legnagyobb része azelőtt a ponyvákön vagy a fél-ponyva »bestseller«-eken nevelkedett s ennek az emléke és hatása kísért sok esetben még ma is. Minthogy nem folyik közöttük megfelelő nevelés, nem tud-hatják, hogy a »szerelmes« és »kalan-dos« regények iránti igényeiket — vagyis azt az igényt, amelyet ők így fogalmaznak meg — a jól ismert és megszeretett klasszikus művek mellett a szovjet és a mai magyar irodalom sok jó alkotása, a baráti népi demokrá-ciák irodalmából lefordított régebbi és új művek is kielégíthetik. Az olvasók nevelésének elmaradása azzal jár, hogy a »kalandos« és »szerelmes« regényeken általában a multtal foglalkozó, régi mű-veket értik. Ezért történhetik meg, hogy a szerelmes és kalandos regénye-ket kedvelők közül sokan elmenekül-nek mai életünk témáitól, s hiába sikerült jól az Aczél Tamás előadása utáni vita, ha ez főként csak az ideoló-giailag fejlett dolgozók magánügye ma-radt, még akkor is, ha az előadást és az utána keletkező vitát mintegy ötszáz-an hallgatták meg.

A MAGYAR PAMUTIPARBAN az olvasók többsége egyelőre nem a nagy békeműveinket építő fiataljaink életére kíváncsi, hanem a szerintük politikamen-tes, csak szórakoztató regényekre. Míg az új magyar és szovjet regények nagyrésze a polcokon porosodik, a régi »szerelmes és kalandos« regényeket szinte egymás kezéből kapkodják ki. Igaz, hogy a könyvtárban a klasszikus művekből aránylag kevés példány ta-lálható, a műhely-könyvtárakban pe-dig csak mutatóban van egy-kettő. Bi-zonyára ez is egyik oka lehet annak, hogy a klasszikus művek szeretetét egyesek a mai irodalom elleni hangu-lat keltésére használhatják fel.

Ezt a helyzetet az sem menti, hogy könyvkiadásunk nem tartott lépést hazánk egyébirányú fejlődésével, s az

új magyar regények színvonala eléggé egyenetlen. Nyilvánvaló, hogy a Pa-mutipar dolgozóinak érdeklődése bizo-nyos fokra új olvasóközönségünk megnőtt, egészséges igényét is jelzi. Szín-vonalas, érdekes, az életet teljes egészé-ben ábrázoló irodalmat követelnek, de tájékozódásukban ugyanakkor megtalál-ható az elmaradottabbak igénytelensége, s nem egyszer az ellenség hatása is. Nyilvánvaló az is, hogy ahol a kommu-nisták nem foglalkoznak a tömegekkel, ott az ellenség foglalkozik velük. Nem árt erre felfigyelni a Magyar Pamutipar könyvtárával kapcsolatban. Szücs Julia könyvtáros elismeri, hogy nem nagyon foglalkozik egyénileg az olvasókkal, az újonnan megjelent műveket nem is ajánlhatná tiszta lelkiismerettel, hiszen ő sem olvassa ezeket, nincs rá ideje. A könyvtári órák előtt és után sem ér rá, más és más feladatokat bízna rá a kultúrunka egyéb terén, este meg tanul. S hogyan nevelje az olvasókat, ha őt sem nevelik, ha vele sem foglal-kozik megfelelően az üzemi bizottság és a pártvezetőség. Mint Dalmady Györgyné elvtársnő, agitprop titkár el-ismerte, a pártvezetőség hónapokon át nem adott megfelelő politikai segítsé-gét Szücs Juliának, nem törődtek vele.

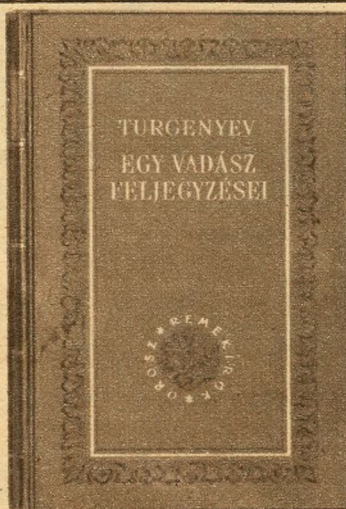
A pártvezetőség is látja azt az egész-ségtelen szellemet, ami az olvasók egy részénél elterjedt, s — mint már emli-tettük — októberben foglalkozott az üzem kultúrunkájával s ezen belül a könyvtár munkájával is. S ezt követte

két nap múlva az ÜB hasznló napiren-dű ülése. Azóta azonban nem sok történt ezen a téren, s ezt még az sem menti, hogy Dalmady elvtársnő agitprop tit-kár hosszabb betegszabadságon volt. Az elmúlt hetekben sem a pártbizottság, sem az üzemi bizottság nem ellen-őrizte a könyvtári munkát, a hozott határozat végrehajtását, nem adtak segítséget a könyvtárosnak. Eddig az az egyetlen eredmény, hogy a párt-bizottság agitprop osztálya rövidesen napirendre tűzi a könyvtár ügyét. Re-méljük, hogy ezen a megbeszélésen Szücs Julia és a tizenöt műhely-könyvtáros is megkapja a jó munká-hoz szükséges bírálatot, támogatást.

TERMÉSZETESEN nemcsak hiá-nyosságok vannak a Magyar Pamuti-par szakszervezeti könyvtári munká-jában, hanem eredmények is. Még a magyar és külföldi klasszikus művek szerete is az, népünk kulturális fel-emelkedését, könyvhétségét mutatja, s lényegében a jó irodalom követelését jelenti. Eszünkbe sem jut kifogá-solni, sőt örülünk annak, büszkék va-gyunk rá, hogy dolgozóink kedvenc írói közé tartoznak Jókai, Mikszáth, Móricz Zsigmond, Tolsztoj és mások, hogy azok, akiknek a multban csak a »kalandos és szerelmes« ponyva jutott, ma a magyar és világirodalom legja-vát olvassák. S az eredmény: a köz-ponti könyvtárnak 1543 tagja van, s októberben 1494-en 3153 könyvet vit-tek ki. Novemberben csökkent a látoga-tottság, az 1—15-ig terjedő kilenc köl-csönzési nap forgalma a következő: 538 olvasó 1039 könyv. Ebből 584 a szép-irodalmi, 367 az ifjúsági és 86 a poli-tikai mű. S azt sem árt megírni, hogy ez évben a kölcsönzők száma minden hónapban 1100 fölött volt, s a havonta kikölcsönzött könyvek száma is mindig meghaladta a kétezerhétszázat.

Ezek az eredmények azonban még inkább felhívják a figyelmet a hiá-nyosságokra és megszüntetésüket kö-vetelik. A Magyar Pamutiparban ren-det kell teremteni nemcsak a központi könyvtárban, hanem a műhely-könyv-tárakban is. Égetően szükséges an-kétok, viták rendezése, s ami a legfon-tosabb, egyéni foglalkozással kell ne-velni az olvasókat. Csak széleskörű, változatos nevelőmunkával lehet az ol-vasók érdeklődését felhívni a mai, új éle-tünket ábrázoló magyar és példaképünk, a szovjet nép életével foglalkozó szov-jet irodalmi művekre, ami együtt-jár az ellenséges megnyilvánulások el-leni küzdelemmel is. Ez elképzelhet-elen a könyvtárosok megfelelő nevelé-se, támogatása nélkül, mert a könyv-tárosok így válhatnak az olvasnivágyó dolgozók irodalmi közvéleményének alakítóivá. S az is szükséges, hogy a könyvtár részére megfelelő mennyiség-ben szerezzék be a klasszikus magyar és külföldi irodalom legjava termékeit, hogy ezeket is könnyen megkapják az olvasók. Ha a klasszikus mű-vek is könnyen hozzáférhetők, ha a dolgozóknak nem kell esetleg hetekig is várniuk egy-egy keresett könyvre, megszűnik az ellenségnek az a suty-tyomban terjesztett »érve«, hogy ná-lunk szinte lehetetlen hozzájutni a ré-gebbi írók műveihöz. Jó politikai ne-velés és az új mellett a régi, haladó irodalmi művek bősége meg fogja ja-vítani a könyvtári munkát és az ol-vasók fejlődését a Magyar Pamutipar-ban is.

Lukács Imre

1953. DECEMBERÉBEN
MEGINDUL AZ

„OROSZ REMEKIRÓK“
sorozat

Az 1953—54. évben az alábbi kötetek jelennek meg:

TURGENYEV: Egy vadász fel-jegyzései
GONCSAROV: Oblomov
LEV TOLSZTOJ: Háború és béke I—III. kötet
LEV TOLSZTOJ: Feltámadás
LEV TOLSZTOJ: Gyermekkor—Serdülőkör—Ifjúkor. (Életrajzi trilógia)

SZALTIKOV—SCSEDRI: Mesék
SZALTIKOV—SCSEDRI: A Galavány-osalád

TURGENYEV: Apák és fiúk
GONCSAROV: Szakadék
CSEHOV: Válogatott elbeszé-lései I—IV. kötet.

A SOROZAT KIZÁRÓLAG ELŐ-JEGYZÉSBEN KERÜL FORGALOM-BA.

Előjegyzéseket december 15-ig felveznek: az állami könyvesbol-tok és az üzemi könyvpropagan-disták.